

**Forum Competens Quæstionibus ex Universo Jure
selectis, atque ad praxin utilissimis illustratum, Seu
Tractatus Canonico-Civilis**

Friderich, Melchior

Ingolstadium, 1709

§. II. Utrùm in dubio, an causa sit Ecclesiastica, cognito pertineat ad solum
Judicem Ecclesiasticum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61662)

porum solum suspensa fuit in Confessionistas, non verò iisdem aliqua potestas Ecclesiastica & sacra attributa, utpote quam non à seculari Magistratu, sed solum ab Episcopis, ac per hos à SS. Pontifice in Ecclesiae Ministros descendere ex Ecclesiastico cum Jure tum traditione notissimum est. Imò vi Pacis Religiosae jurisdictionis Episcoporum quoad Confessionistas, qui in ipsorum dioecesi sunt, suspensa non fuit in omnibus causis Ecclesiasticis; sed ijs tantum, quae ad Confessionis Augustanae Fidem & exercitia spectant. Hinc Episcopus, non secularis Magistratus, est legitimus Judex causarum Ecclesiasticarum de Matrimonio, jure Divortij, Patronatus, de commissa Simonia &c. in terris suae dioecesis, tametsi ex Statibus Augustanae Confessionis subjectae sint, ut pridem demonstrarunt Catholici quidam DD. in *Compositione Pacis Dilingae edita c. 6. Dixi vi Pacis Religiosae*: nam aliud dicendum videtur vi Instrumenti Pacis Osnabrugensis, ubi *art. 5. n. 15.* Jus dioecesanum & tota jurisdictionis Ecclesiastica cum omnibus suis speciebus contra Confessionis Augustanae Status eorumque subditos suspensa est: non item contra Anabaptistas &c. Pariter commentum est & ab omni veritate alienum, quod tradunt Friderus Mindan. *de Processib. Camer. Imper. lib. 1. c. 31. n. 9.* & Bocerus *de Jurisdic. c. 8. n. 81.* à Ferdinando I. Imperatore Liberis Imperij Civitatibus potestatem datam esse mutandi Religionem & ad Confessionem Augustanam accedendi. Hoc enim indultum confectum fuisse à Protestantibus clarè demonstrant ijdem Catholici DD. *cit. c. 6. q. 34. per tot.*

§. II.

*Utrum in dubio, an causa sit Ecclesiastica,
cognitio pertineat ad solum Judicem Eccle-
siasticum.*

Q 99

SUM-

SUMMARIUM.

628. *Dubium, utrum reus sit Clericus, decidere potest solus Judex Ecclesiasticus.*
 629. *Non tamen ad nudam Rei assertionem Clericum se esse dicentis, tenetur Judex laicus ipsum remittere ad Ecclesiasticum.*
 630. *Pariter solus Judex Ecclesiasticus cognoscat in dubio, utrum Clericus gaudeat Fori privilegio.*
 631. *Et utrum decimæ sint secularizatae, an non.*
 632. *Nec non, utrum aliqua consuetudo inducta contra Clericos, sit rationabilis.*
 633. *Et, utrum res aliqua sit Deo sacrata.*
 634. *Item, utrum quispiam sit Religiosus.*
 635. *Decidit quoque dubium, utrum Clericus sit Vasallus.*
 636. *Antequam ipse tulerit sententiam criminis declaratoriam, non potest Judex secularis procedere contra Clericos etiam in criminibus, ob quæ ipso jure incurritur privatio privilegij Clericalis.*
 637. *Judex laicus non est competens quoad causas sacras etiam solum incidentes.*
 638. *Quæ assertio diversis modis ampliatur.*

628. Quæstio ista locum maximè habet, quando delinquens à laico captus se Clericum esse, nec à seculari potestate detineri & judicari posse, asserit. Cognitionem tunc pertinere ad Judicem Ecclesiasticum, statuitur *C. Si Judex 12. de Sent. Excom. in 6.* Quam decisionem esse celebrem, multumque à Baldo ac alijs DD. commendari, & semper præ oculis habendam, asserit Covarr. *Præct. qq. c. 33. prim.* Ratio datur *c. C. 12.* quod tunc de re Ecclesiastica, & spirituali, id est, de Ordine agatur. Aliam subjungit Covarr. *l. c. n. 1.* post Anton. de Butr. Felin. Dec. ac Jason. quod Judex Ecclesiasticus propter majorem auctoritatem cognoscat, an sua sit jurisdictio. Videantur ea, quæ dixi supra *n. 25 f.*

629. Quamvis autem in hujusmodi casu cognitionem causae assumere sibi non possit Judex laicus, sed expectare teneatur decisionem Judicis Sacri: non tamen illicò remittere ad illum teneatur Reum, antequam aliquam informationem de Clericatu Rei habeat per litteras ordinationis vel aliunde, ut cum Baldo, ac alijs tradunt *Marta de Jurisdic. p. 2. c. 31. n. 2.* Menoch. *consil. 912. n. 14.* Petr. Barbosa in *L. Titia ff. solut. matrim. n. 29.* Oliva *de Foro Eccles. p. 1. q. 26. n. 25.* Et quidem Covarr. *l. c. n. 3.* cum Baldo, Alberic. ac alijs, existimat, ad obligationem remittendi non sufficere testimonium unius de Rei Clericatu deponentis.

630. Ex dictis infertur primò, & quidem à fortiori, quòd si Reus est Clericus & de Clericatu non dubitatur, sed solum, an habeat qualitates ad privilegium Fori requisitas, vel, an causa sit talis, super qua Clerici coram Judice laico possunt conveniri: quòd, inquam, in tali casu non possit Judex secularis pronuntiare, utrum sua sit jurisdicção, sed remittere causam teneatur ad Judicem Ecclesiasticum, ejusque decisionem expectare. *Marta de Jurisdic. p. 2. c. 4. n. 5.* Petr. Barbosa in *L. si quis ex aliena ff. de Judic. n. 101.* Oliva *l. c. n. 51.* cum communi DD. Hinc pronuntiatio Judicis secularis, quã judicat Clericum in suo foro conveniendum, nullius est momenti. Panorm. in *c. si diligenti de Foro comp. n. 33.* Dec. in *c. si duobus de Appellat.* Barbosa *l. c. n. 102.* cum pronuntiatio Judicis inferioris non possit præjudicare superiori.

631. Infertur secundò, Judicis Ecclesiastici esse decidere, utrum Decimæ, quæ sunt penes laicos, sint solum in feudum concessæ, an verò à titulo spirituali avulsæ & secularizatae. Nam Decimarum causa de se Ecclesiastica est, earumque jus tamdiu præsumitur esse penes Ecclesiam, quamdiu contrarium non probatur. Imò à secularibus nomine Ecclesiæ fructus tantum percipiuntur, jure ipso primario & radicali semper manente penes Ecclesiam. Unde vi Juris comunis cognitio de iisdem semper pertinet

ad Judicem Ecclesiasticum. De quo fusè ago in Tractatu Canonico de Jure Decimarum (qui sub prælo jam est) *n. 590. 593. 594. & 598.* ac idcirco plura hîc addere supervacaneum duco.

632. Infertur tertio, in dubio, utrum v. g. consuetudo conveniendi Clericum actione reali de bonis temporalibus sit rationabilis & toleranda, decisionem pertinere ad SS. Pontificem. Cum enim Clerici non sint subjecti seculari potestati, huicque immunitati derogare per se non possint vel statuta secularium Principum vel consuetudo, ut dixi supra *n. 230.* ejusdemque immunitatis causæ sint Fori Ecclesiastici, consequens est, de ea cognoscere solum ad Tribunal sacrum pertinere.

633. Infertur quarto, si dubium est, utrum res aliqua, v. g. calix sit Deo dicatus aut consecratus, & consequenter, an ejus furtum sit sacrilegum, an res sit sub jurisdictione solum Ecclesiastica, id decidendum esse à Judice Sacro. Tametsi enim etiam laicus punire possit sacrilegium, ut infra dicitur, & consequenter cognoscere, utrum fur rapuerit rem aliquam sacram aut mere profanam: si tamen controvertitur, utrum res consecratione sit affecta, de eo cognoscet solus Judex Eccles. *Marta de Jurisdic. p. 4. casu 145. n. 8. & 9. Castr. de Manu regia p. 2. c. 27. n. 10. Oliva l. c. n. 22.*

634. Infertur quinto, dubium, an quis sit Religiosus, decidendum esse à solo Judice sacro, æquè ac dubium de Clericatu. *Franc. in cit. C. si Judex laicus n. 6. Dominic. ibid. n. 6.* estque de mente omnium, ut ait *Oliva l. c. n. 46.* Patet ratio: quia Regulares utriusque sexûs, ac etiam Novitij, æquiparantur Clericis, gaudéntque privilegio fori & canonis. *Can. Duo sunt 12. q. 1. C. Non dubium, & C. Ex tenore de Sent. Excomm. dixique supra à n. 252.*

635. Infertur sexto, si Clericus vel Ecclesia ratione feudi conveniatur coram feudi Domino vel Paribus Curia, negétque rem feudalem seque vasallum esse, de hoc dubio & qualitate cognoscere esse solius Judicis Eccles. *Panor. n. 13. Felin. n. 12. Dec. n. 18.*

n. 18. aliique Interpp. in C. *Ceterum de Judic.* Jul. Clar. §. *Feudum q. 90.* Boss. tit. *de Foro comp.* n. 177. Menoch. *remed.* 3. *retin. possess.* n. 442. Marta *de Jurisdic.* p. 4. *casu 98.* n. 26. & *casu 145.* n. 6. Ratio est: quia feudi Dominus & Pares Curiae non sunt competentes Judices, si reus vasallum se esse negat, sed adeundus tunc est Judex Ordinarius, ut dixi supra n. 297. Judex autem Ordinarius Clerici est Ecclesiasticus.

636. Infertur septimò, si Clericus crimen commiserit, ob quod ipso jure amittit privilegium fori, nihilominus non posse contra ipsum procedi à Judice seculari, antequam sententia criminis declaratoria fuerit lata à Judice Eccles. cum generalis sit regula, quòd in poenis ipso jure contractis executio non fiat, nisi prius lata sententià declaratorià: exceptis paucis casibus, videl. Censurarum, Irregularitatis, Impedimenti criminis, Absolutionis à peccatis & censuris reservatae, Privationis fructuum ob non recitatas horas Canonicas aut neglectam residentiam, & Privationis debiti conjugalis ob incestum. Cùm igitur hæc declaratio à solo Judice sacro fieri possit, ut cum communi DD. observat Marta *de Jurisdic.* p. 4. *casu 129.* n. 17. ac Judex laicus etiam in dubio, utrum reus sit Clericus vel Religiosus, procedere non possit, multò minùs procedere poterit ante dictam declarationem, si constat ipsum esse Clericum.

637. Infertur octavò, Judicem laicum non esse competentem quoad causas Ecclesiasticas, tametsi principaliter coram ipso non moveantur, sed solum incidant, v. g. si lite contra laicum mota super hæreditate, dubium incidat, an actor petens hæreditatem sit ex legitimo & valido matrimonio natus. Ratio illationis patet ex modò dictis: quia si neque in dubio, utrum causa sit Ecclesiastica, procedere potest Judex laicus; multò minùs poterit, si constat, eam ex natura sua esse Ecclesiasticam, tametsi in causa profana principali solum incidat. Porro seclusà etiam hac ratione certum est ex C. *Tuam 3. de Ord. cognit. C. & Causam 7. Qui filij sint legit.* non posse Judicem laicum cognoscere de causa Ecclesiastica

etiam solum incidenter. Unde aperte falluntur Menoch. *remed.* 3. *retin. possess.* n. 331. alique nonnulli, qui tenent contrarium. Nec immerito eorum opinionem temerariam appellat Oliva *de Foro Eccles.* p. 1. q. 8. n. 8. ubi pariter falsum esse ostendit, quod ajunt, suam opinionem esse communem, cum ij, quos adducunt, loquantur de questione facti, non juris. Illud porro captu difficile est, quod nonnulli asserunt, posse Judicem laicum de causa Ecclesiast. incidente cognoscere, si notoria est, v. g. per confessionem partis. Si enim notoria est, cognitione & decisione opus non habet, sed illa supposita, velut jam jacto fundamento & obice remoto, poterit laicus Judex in causa principali profana procedere, haud secus, quam si illa incidens a Judice sacro per sententiam fuisset decisa.

638. Ex modo dictis rursus consequens est, de causa Ecclesiastica etiam solum incidente non posse cognoscere laicum Judicem, tametsi solum summarie in ea procedendum sit. Joan. Andr. ac Roman. quos refert ac sequitur Decius *in C. 2. de Judic.* n. 24. ac aliorum communis: quia Jura & ratio aequè procedunt de processu Summario, quam de Ordinario. Neque cognoscere de spirituali poterit, tametsi incidat in civilem ipsi ab Episcopo commissam. Dec. *l. c. Covarr. p. 2. de Matrim. c. 8. n. 4.* asserens esse communem. Ac idcirco eam remittere tenetur ad Judicem Eccles. non tantum, si pars opponat, sed etiam ultrò & ex officio. Geminian. *in C. Si quis de Except. in 6. n. 10.* Panorm. *in C. Pastoralis eod. n. 12.* Paul. Castr. *vol. 1. consil. 12.* Barbosa *in L. Titia ff. Solut. matr. n. 38.* Ratio est: quia partes nec expresso nec tacito consensu jurisdictionem prorogare ipsi possunt; non tantum si causa est pure spiritualis, sed etiam si mixta, ut constat ex dictis n. 450. Teneturque interim, dum causa Spiritualis a Judice sacro ventilatur & deceditur, profana principali superfedere. Communis Interpp. *in C. Tuam de Ord. cognit. Paul. Castr. in L. Omni 6. C. de SS. Eccles. n. 1.* Alex. *lib. 4. consil. 9. col. 1.* Covarr. *Pract. qq. c. 33. n. 3.* Tenetur quoque stare judicatis in illo articulo

lo per Judicem Eccles. cum in spiritualibus nulla cognitio, sed sola executio, ipsi remaneat. cit. DD. & Panorm. ac alij in C. ad abolendam de Hæretic. Videantur ea, quæ dixi suprâ n. 574.

§. III.

Utrum Causa Ecclesiastica Judici Seculari committi possint.

SUMMARIUM.

639. Notatur ad rem præsentem discrimen inter varias causas Ecclesiasticas.
640. SS. Pontifex jus aliquod & jurisdictionem spiritualement concedere laicis potest.
641. Sed duntaxat nomine Ecclesie exercendam.
642. Non potest ipsis committere omnes causas Clericorum.
643. Potest verò causas particulares.
644. Prælati SS. Pontifice inferiores nequeunt laicis committere causas spirituales.
645. Aut criminales Clericorum.
646. Respondetur ad Jura opposita.
647. Possunt tamen ipsis committere causas civiles Clericorum.
648. At solum in particularibus & certis causis, ac non contradicente parte.
649. Nomine Prælati hic venit etiam Prælatus Regularis exemptus.
650. Possunt Prælati Clericos gravium criminum reos torquere per ministros laicos.
651. Laicus constitui potest administrator rerum temporalium Ecclesie.
652. Et esse Consiliarius ac Assessor Episcopi. Nec non in causis Ecclesiasticis Notarius, Procurator, & Arbiter.
653. Committi executio contra Clericos quandoque potest laicis.
639. Non adeò Causæ Ecclesiasticæ Foro sacro alligatæ sunt, quin